

Suunnitelmallinen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon (SISU) -hanke

346/00.04.01/2021

Kunnanhallitus 21.02.2022 § 37

Valmistelija: kunnansihteeri

Pohjois-Savossa valmistellaan maakunnallista hanketta koskien suunnitelmallisen ilmastotyön juurruttamista kuntiin yhteistyössä Ylä-Savon (Iisalmen kaupunki), Keski-Savon (Navitas Kehitys Oy) ja Kuopion seutujen (Kuopion kaupunki) sekä Kehitysyhtiö SavoGrow Oy:n kanssa. Hankesuunnitelma valmistellaan Pohjois-Savon liiton Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) hankehakuun 31.3.2022 mennessä. Hankkeen on suunniteltu kestävän kolme vuotta ja ajoittuvan vuosille 2022–2025.

Taustaa: ilmastotyö Pohjois-Savossa

Hallitusohjelman hiilineutraali Suomi 2035 tavoitteen toteutumisessa kunnat ovat avainasemassa, toimien paikallisen ja alueellisen ilmastotyön alustoina ja mahdollistajina, vauhdittajina ja katalysaattoreina. Kansallisen tavoitteen lisäksi Pohjois-Savon kuntia ohjaa maakunnallinen ilmastotiekartta (MYR 17.5.2021 § 8) ja sen hiilineutraaliustavoite vuoteen 2035.

Kuntien toimintaan tulee vaikuttamaan myös päivittyvä ilmastolaki. Uuden lain luonnoksessa (5 §) esitetään säädettäväksi viranomaisten edistämisvelvoitteesta laajemmin kuin voimassa olevassa ilmastolaissa niin, että se koskisi valtion viranomaisten lisäksi myös kunnallisia viranomaisia. Säännöksessä tarkoitettujen viranomaisten tulisi lähtökohtaisesti ottaa ilmastönäkökulma huomioon kaikessa toiminnassa, kuten valmistelussa, tutkimus- ja selvitystoiminnassa, seurannassa ja arvioinnissa.

Osa Pohjois-Savon kunnista on sitoutunut ilmastomuutosta hillitseviin toimiin ja hiilineutraaliustavoitteeseen vuodelle 2035 KESTO (Kestävän energiankäytön, materiaalitehokkuuden ja ilmaston seudullinen toimintasuunnitelma) -hankkeessa 2020–2021 valmistelluissa seudullisissa ilmasto-ohjelmissa Keski-Savoon (Joroinen, Leppävirta, Pieksämäki ja Varkaus) ja Ylä-Savoon (Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi ja Vieremä). KESTO-hankekuntiin (Joroinen, Leppävirta, Pieksämäki, Varkaus ja Siilinjärvi sekä Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti ja Vieremä) tehtiin myös kuntakohtaiset ilmasto-ohjelmat tai -suunnitelmat, joissa määriteltiin tarkemmat kuntakohtaiset tavoitteet ja toimet päästöjen vähentämiseksi.

SISU-hankkeen tavoitteet:

Tavoitteena on rakentaa seudullinen ilmastokoordinaattoritoimintamalli

seuduittain (Ylä-Savo, Kuopion seutu, Sisä-Savo ja Keeksi-Savo). Toimivassa ilmastokoordinaattoriverkostossa jokainen seudullinen koordinaattori vastaa oman alueen ilmastotyöstä, ilmastotiedon keräämisestä ja seurannasta. Koordinaattorit raportoivat kunnille säännöllisesti ilmastotyön etenemisestä.

Lisäksi hankkeen tavoitteena on, että Pohjois-Savon kaikissa kunnissa on kuntakohtainen ilmasto-ohjelma tai -suunnitelma, jossa on asetettu tavoitteet ja toimenpiteet ilmastopäästöjen hillitsemiseksi. Tavoitteena on kuntien yhteistyön lisääminen seuduittain sekä seutujen välillä. Maakunnallista ilmastotyötä ohjaa Pohjois-Savon ELY-keskus, jonka kanssa hanke käy tiivistä vuoropuhelua.

Niissä kunnissa, joissa ilmasto-ohjelmat tai -suunnitelmat jo ovat, hanketyöskentelyn pääpaino on suunnitelmien toimeenpanossa sekä konkreettisten toimien toteutumisessa. Hankkeessa pyritään lisäksi käynnistämään suunnitelmallinen ja avoin ilmastoviestintä, jossa perusviestinnän lisäksi tiedotetaan erilaisten tapahtumien ja tilaisuuksien avulla kuntien ilmastotyöstä sekä kannustetaan kuntalaisia ja muita toimijoita aktiivisesti osallistumaan yhteiseen ilmastotyöhön.

Konkreettiset toimet:

Rakennetaan seudullinen ilmastokoordinaattori -toimintamalli. Tiivistetään seudullista yhteistyötä sekä seurataan seudullisen ilmasto-ohjelman toteutumista ja koordinoidaan sen päivittämistä (niillä alueilla, joilla seudullinen ohjelma on).

Aloitetaan Ilmastotyö laatimalla ilmastosuunnitelmat niissä kunnissa, joissa ilmastotyö on vasta alkamassa. Jalkautetaan ilmastotyötä kuntiin, opastetaan työyksiköitä ilmastotoimissa sekä etsitään ja kehitetään uusia ilmastotoimia. Selvitetään ilmastotyön seurannan ja mittaroinnin keinoja (kuntaorganisaatio sekä kuntayhtiöt). Tuetaan kuntia huomioimaan hankintatoimen ympäristövastuullisuusnäkökulma. Toimitaan osana kuntien ilmastojohtamisen kehittämistä ja edistetään ilmastoasioiden sisällyttämistä kuntien strategiatyöhön ja taloudenpitoon.

Käynnistetään suunnitelmallista ilmastoviestintää, sekä sisäistä että ulkoista. Viestintään kuuluu hyvien käytänteiden jakaminen ja tiedon välitys kuntaorganisaation sisällä.

Tuloksena syntyy:

Toiminnan pääasiallisena tuloksena alueellisen ja paikallisen ilmastotyön kokonaisuus on vahvistunut, kuntien ilmastotyö on selkeytynyt ja ilmastotyön kannalta olennaiset seurannan parametrit on tunnistettu ja otettu käyttöön. Toimialojen sisäinen ilmastotyö on alkanut. Ilmastotyö huomioidaan hankinnoissa sekä työn suunnittelussa eri toimialoilla ja ilmastotyötä seurataan kuntatalouden avulla vuosittain.

Kuntien ilmastopäästöt vähenevät suunnitellun mukaisesti ja hiilineutraalius 2035 (Kuopiossa 2030) on mahdollista saavuttaa. Kuntien ilmastoviestintä on avointa ja läpinäkyvää. Viestinnässä on esillä ilmastotyön seuranta ja

mittarointi.

Omarahoitusosuus:

Hankkeen toteutumisaikajaksiksi on suunniteltu vuodet 2022–2025. Hankehakemuksessa omarahoitusosuudeksi esitetään 25 % kokonaisbudjetista ja 75 %:lle haetaan EAKR-tukea.

Sonkajärven kunnanhallitus päätti kokouksessaan 27.9.2021 § 202, että Sonkajärven kunta lähtee mukaan Seudulliseen ilmastokoordinaattorihankkeeseen. Tämän jälkeen arvio omarahoitusosuudesta on tarkentunut ja Sonkajärven kunnan omarahoitusosuudeksi on arvioitu tulevan 2 000–2 500 euroa vuodessa eli kolmelle vuodelle yhteensä 6 000–7 500 euroa.

Päätösesitys

Vs. kunnanjohtaja:
Sonkajärven kunta lähtee mukaan Suunnitelmallinen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon (SISU) -hankkeeseen ja hyväksyy Sonkajärven kunnan omarahoitusosuuden.

Päätös

Kunnanhallitus:
Kunnanhallitus yksimielisesti hyväksyi päätösesityksen.

Kunnanhallitus 06.06.2022 § 114

Valmistelija: vs. kunnanjohtaja

Kunnanhallitus on 21.2.2022 päättänyt, että Sonkajärven kunta lähtee mukaan Suunnitelmallinen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon (SISU) -hankkeeseen. Kunnanhallitus on myös samassa yhteydessä hyväksynyt kunnan omarahoitusosuudeksi 2 000 - 2 500 euroa. Tuon päätöksen jälkeen hankkeen sisältöä on muutettu, mikä on vaikuttanut myös kustannusarvioon.

Kustannusarvion muutoksen myötä Sonkajärven kunnan kuntarahoitusosuus hankkeeseen on isompi kuin kunnanhallitus aiemmin päätti. Hankkeen toimittamien laskelmien mukaan kuntarahoitustarve on yhteensä 74 895 euroa, joka jaetaan kunnille seuraavasti: lisalmi 2/5, Lapinlahti 1/5, Kiuruvesi 1/5 ja Sonkajärvi 1/5. Sonkajärven maksuosuudeksi tulisi siis 4 993 euroa vuodessa eli yhteensä 14 979 euroa hankevuosilta 2023 - 2025.

Hankkeen sisältöä on muutettu siten, että hankkeen seutukohtaisen ilmastokoordinaattorin on edellytetty jalkautuvan toteutuskuntiin ja työskentelevän fyysisesti paikan päällä kussakin kunnassa. Sonkajärven kunnalle hankkeen konkreettisenä hyötynä on kuntakohtaisen ilmastosuunnitelman laatiminen ja siihen liittyvien käytännön toimenpiteiden käynnistäminen.

Päätösesitys

Vs. kunnanjohtaja:
Kunnanhallitus päättää, että Sonkajärven kunta hyväksyy kunnan omarahoitusosuudeksi 4 993 euroa vuodessa eli yhteensä 14 979 euroa hankevuosilta 2023 - 2025.

Päätös

Kunnanhallitus:
Kunnanhallitus yksimielisesti hyväksyi päätösesityksen.
